

ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտության թեմա՝ Նախագծային ուսուցման դերը սովորողների
նախաձեռնողականության

և սովորել սովորելու կարողունակության զարգացման գործում

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Նարինե Ղազարյան

Արմավիրի N4 ավագ դպրոց

Մենթոր ուսուցիչ՝ Մարգուշա Գևորգյան

ԱՐՄԱՎԻՐ- 2022

Բովանդակություն

1. Ներածություն.....	էջ 1
2. Նախագծային մեթոդ.....	էջ 1
3. Նախագծային ուսուցման դերը.....	էջ 4
3.1 Նախագծային ուսուցման բովանդակությունը.....	էջ 5
3.2 Նախագծային աշխատանքին ներկայացվող պահանջներ.....	էջ 5
3.3 Ինչպես սկսել նախագծային աշխատանքը.....	էջ 5
4. Նախագծային աշխատանքի փուլերը.....	էջ 7
4.1 Նախագծային աշխատանքի առաջին փուլ.....	էջ 7
4.2 Նախագծային աշխատանքի երկրորդ փուլ.....	էջ 7
4.3 Նախագծային աշխատանքի երրորդ փուլ.....	էջ 7
4.4 Կատարված աշխատանքի ներկայացում.....	էջ 8
5. Նախագծային մեթոդը դասավանդման մեջ.....	էջ 9
6. Եզրակացություն.....	էջ 12
7. Առաջարկություններ.....	էջ 13
8. Գրականության ցանկ.....	էջ 14
9. Հավելված.....	էջ 15

Ներածություն

1. Կրթության մեջ անհատական մոտեցումը առաջացրեց նոր մեթոդի պահանջ, որի արդյունքում առաջ եկավ նախագծային ուսուցումը որպես նոր մեթոդ:

Նախագծային մեթոդ, խնդրի (տեխնոլոգիաների) մանրամասն մշակման միջոցով դիդակտիկ նպատակին հասնելու **մեթոդ**, որը պետք է ավարտվի միանգամայն իրական, շոշափելի գործնական արդյունքով՝ ձևակերպված այս կամ այն ձևով (պրոֆ. Եվ. Ս. Պոլատ): Այն սովորողների որոշակի գործողությունների հաջորդականությունների, հնարների համադրություն է, որոնք իրականացվում են տրված առաջադրանքը կատարելու նպատակով՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար էական և որոշակի վերջնական արդյունքի տեսքով: Նախագծային մեթոդի հիմնական նպատակն է սովորողներին տալ հնարավորություն գործնական խնդիրների կամ առաջադրանքների լուծման գործընթացում ինքնուրույն ձեռք բերել գիտելիքներ՝ տարբեր առարկաներից գիտելիքների ինտեգրման միջոցով:

Նախագծային մեթոդը հանդիսանում է հետազոտական, պրոբլեմային, ստեղծագործական մեթոդների համադրություն: Այստեղ ուսուցիչը ստանձնում է մշակողի, համակարգողի, փորձագետի, խորհրդատուի դեր: Սա նշանակում է, որ նախագծային մեթոդի հիմքում ընկած է սովորողի ճանաչողական հմտությունների, սեփական գիտելիքներն ինքնուրույն ձևակերպելու, տեղեկատվական տարածքում կողմնորոշվելու, **քննադատական** և **ստեղծագործական մտածողության** ձևավորումն ու զարգացումը:

Ռուսաստանում նախագծի մեթոդը դեռևս հայտնի էր 1905թ.-ից: Հեղափոխությունից հետո այս մեթոդը ուսումնական հաստատություններում սկսվեց կիրառվել Ն. Ա. Կրուպսկայայի անմիջական հրամանով: Սակայն մեթոդը քննադատվեց և մինչև 20-րդ դարի 80-ականները չէր կիրառվում դպրոցներում:

Ծնված լինելով ազատ դաստիարակության գաղափարից՝ այսօր նախագծի մեթոդը ժամանակակից կրթական համակարգի անբաժանելի բաղադրիչն է:

Շատ հաճախ նախագիծ են անվանում սովորողի ցանկացած ինքնություն
աշխատանքը՝ ասենք ռեֆերատը կամ հաշվետվությունը: Այսպիսի շփոթմունքից
խուսափելու համար անհրաժեշտ է տալ հստակ սահմանումը:

Նախագծային մեթոդը ուսուցման միջոց է, որը 18-րդ դարում ներդրվել է Եվրոպայում
ճարտարապետության և ճարտարագիտության դպրոցներում, երբ ավարտելուց հետո
ուսանողները պետք է կիրառեին իրենց ուսման ընթացքում սովորած
հմտություններն ու գիտելիքները, երբ պետք է լուծեին օրինակ, հուշարձանի
նախագծման խնդիրներ:

Դեռևս 20-րդ դարի առաջին կեսին [Ջոն Դյուիի](#) կողմից պրագմատիկ
մանկավարժության հիման վրա մշակված նախագծերի մեթոդը հատկապես
կարևորվում է ժամանակակից տեղեկատվական հասարակությունում:

Նախագծային մեթոդը [մանկավարժության](#) մեջ նորույթ չէ: Այն կիրառվել է ավելի
վաղ, քան [ամերիկյան ուսուցիչ Ուիլյամ Հերդ Կիլպատրիկի](#) «Ծրագրի մեթոդ» (1918)
հայտնի հոդվածի հրապարակումը, որտեղ նա այդ հայեցակարգը սահմանեց որպես
«սրտից կատարված ծրագիր»: Նախագծերը կարող են լինել անհատական և խմբային,
տեղական և հեռահաղորդակցական: Վերջինիս դեպքում սովորողների խումբը
կարող է նախագծային աշխատանքն իրականացնել համացանցում՝ գտնվելով
տարբեր տարածաշրջաններում: Ընդ որում, ցանկացած նախագիծ կարող է ունենալ
իր աշխատանքային ընթացքն արտացոլող կայքը: Այսպիսի ուսումնական նախագծի
նպատակն այն է, որ պետք է բազմակողմանիորեն լուսաբանվի նախագծի ընթացքում
իրականացվող ուսումնասիրությունների և արդյունքի ստացման ողջ ընթացքը:

Ցանկացած նախագծի հիմնական [նպատակն](#) է տարբեր կարողությունների
ձևավորումը, որոնք ժամանակակից մանկավարժությունում անվանում են անձնային
համալիր առանձնահատկություններ: Այն է՝ [գիտելիքների](#), [հմտությունների](#),
արժեքների փոխկապակցում, ինչպես նաև համապատասխան իրավիճակում նրանց
մոբիլիզացում և կիրառելու պատրաստակամություն:

2. Նախագծային ուսուցման դերը

Կարճաժամկետ և երկարաժամկետ նախագծերում աշխատելիս սովորողները ձեռք են բերում նոր գիտելիքներ ու հմտություններ: Նրանք ստանում են այս կամ այն առաջադրանքը, ձևավորում խմբեր, ապա դասարանում և տանը՝ առկա, առցանց կերպով, կազմակերպում են նախագծի կատարման աշխատանքները: Որպես նախագծի ամփոփում՝ ներկայացնում են կոնկրետ արդյունքներ՝ տեսանյութ, աշխատանքի ցուցադրություն, համակարգչային ծրագրի յուրացում, հետազոտության փորձ և այլն: Նախագծի կատարման ընթացքը վերահսկվում է դասավանդողի կողմից, ով առկա և առցանց հետևում և մասնակցում է աշխատանքներին: Նախագծային աշխատանք կատարելը հարմար է հատկապես նախագծեր իրականացնելիս, որովհետև ժամանակ կա ուսումնասիրություն անելու:

[Վերջնական արդյունքները հրապարակվում են դպրոցի կայքի «Նախագիծ»](#)

[էնթաթաժնում](#), ենթակայքում, սովորողների բլոգներում: Աշխատանքի ընթացքում կարիք է զգացվում հստակեցնելու սովորողի բլոգի վարմանը ներկայացվող պահանջները: Ահա դրանք.

- տեսանելի է հեղինակային դիրքորոշումը. նյութերը բովանդակային առումով ամբողջական են և թարմացվում են հաճախակի.
- նյութերը մատուցվում են հնարավորինս գրագետ կերպով. կոպիտ ուղղագրական-կետադրական սխալներ, ընդհանուր առմամբ, չկան, տեքստերը զերծ են ոչ հայեցի կետադրական նշաններից և ինտերնետային այլևայլ սիմվոլներից.
- զգացվում է համացանցային մշակույթի առկայություն. պահպանվում են հեղինակային իրավունքի նորմերը, էթիկայի կանոնները:

3. Նախագծային ուսուցման բովանդակությունը

3.1 Նախագծին ներկայացվող պահանջներ

Նախագիծը պիտի ունենա.

- թեմա և ուսումնասիրման ենթակա թեմայի հետ կապված հարցադրումներ
- աշխատաքի փուլեր (նախնական պլանավորում, գործողությունների ծրագիր, ժամկետներ, միջանկյալ հաշվետվություններ)
- աշխատանքի վերջնաժամկետ* (նկ. 1)
- ակնկալվող արդյունք (հրապարակախոսություն, տեսաֆիլմ, ձեռնարկ, փաթեթ, շտեմարան, հոդված, ներկայացում, և այլն):

Նախագիծն իրականացնելիս պետք է հստակեցվի նաև սովորողների հետազոտական աշխատանքին ներկայացվող պահանջները: Ահա դրանք.

- տեքստի վերլուծում, բովանդակության քննարկում, եզրակացության ձևակերպում
- ասված խոսքի հիմնավորում, ստեղծական մտածողության առկայություն
- մասնագիտական բառարանների, գիտահանրամատչելի, հանրագիտարանային գրականության, Վիքիդարանի և հանրագիտարանային հայալեզու, ինչպես նաև օտարալեզու կայքերի գործածում
- կարդացած տեքստերի համադրում, դրանց տարբերությունների քննարկում, եզրակացություն-հետևություն անելու առնվազն փորձ:

3.2 Ինչպես սկսել նախագիծը

Նախագիծը սկսվում է մասնակիցների մոտիվացիայից: Մասնակիցներին պետք է հնարավորություն տալ զգալու՝ ինչ ասել է իսկական թիմ, գրի առնել և քննարկել յուրաքանչյուր մասնակցի արտահայտած գաղափար կամ միտք: Նախագծային աշխատանքներ իրականացնելու ընթացքում այդ երկխոսությունը անհրաժեշտ պայման է:

Սովորողի կարծիքը հաշվի առնելը սկզբունք է, որն **անպայման** հարկավոր է հաշվի առնել: Պետք է սովորողների հետ միասին աշխատանքային ուղեցույց ստեղծել, աշխատել համատեղ ստեղծված աշխատանքային կանոնների համաձայն: Ընդհանուր համաձայնության գալ աշխատանքի ընթացքում առաջացած դժվարությունները հաղթահարելիս: Հաշվի առնելով մասնակիցների նախասիրություններն ու բնական հատկությունները՝ պետք է կատարել աշխատանքի **հնարավորինս հստակ** բաժանում:

Նախագծի ղեկավարը կատարում է նախագծի նախնական պլանավորում, ապահովում է առաջնային գիտելիք պարունակող տեղեկատվությունը, որը կողմնորոշում է սովորողներին՝ ինչպես, ինչ ուղղությամբ սկսել աշխատանքը, տալիս է համացանցային հղումներ, գրքերի անուններ և այլ անհրաժեշտ նախնական տեղեկություն: Հետևում է նախագծի աշխատանքի ընթացքին և ավարտին է հասցնում նախագիծը՝ վերջնական արտադրանքի տեսքով:

Առարկայական ուսուցիչն ապահովում է մասնագիտական խորհրդատվություն սովորողին: Օգնում է որոնել տեղեկատվական գրականություն, այլ նյութեր, մեղիանյութեր, օգնում է կոնկրետ հարցեր լուծելիս առաջացած դժվարությունները հաղթահարել, փոխանցել համապատասխան հմտություններ:

Նախագծային աշխատանքը հետաքրքիր է նաև նրանով, որ ընդհանուր գործ կատարելիս սովորողներն էլ ավելի են մտերմանում, փորձում են օգտակար լինել իրար, ընկերանում են, իրար ուսումնասիրում-բացահայտում են, իրարից սովորում են, գնահատում են «ընկերություն» կոչվածը, հասկանում են դրա առավելությունները: Մի խոսքով՝ նախագծի վրա աշխատելու ընթացքում առավել ցայտուն են դառնում սովորողի ունակությունները:

4. Նախագծային աշխատանքի փուլերը:

4.1 Նախագծային աշխատանքի առաջին փուլ

Ստեղծվում են աշխատանքային խմբեր: Նախագիծը իրականացնում են խմբով, անդամների միջև աշխատանքի բաժանում է լինում, խումբը ունենում է ղեկավար, որը նաև համակարգում է մյուսների աշխատանքը: Նախագծի կատարումը վերահսկելու համար կազմում են աշխատանքային ժամանակացույց՝ միջանկյալ արդյունքներով:

- գրանցվում են արդյունքին ներկայացվող պահանջները:
- նախագծի խնդիրները արդյունքին հասնելու ճանապարհին հանդիպող դժվարություններն են:

4.2 Աշխատանքի երկրորդ փուլ

- նախագծի իրականացման ընթացքում կատարվում են հետազոտական աշխատանքներ
- նախագծի արդյունքի ներկայացում (արդյունքը պետք է ունենա հասարակական արժեք)
- աշխատանքների գնահատում
- ստացված արդյունքի համապատասխանությունը սկզբնական պահանջներին:

4.3 Աշխատանքի երրորդ փուլ

- նախագիծը ենթադրում է վերանայում
- ծրագրի կիրառման արդյունքում նկատված թերությունների, ստացված դիտողությունների, առաջարկությունների քննարկում և համապատասխան փոփոխությունների կատարում

4.4 Կատարված աշխատանքի ներկայացում

Սովորողը պիտի կարողանա ներկայանալ և ներկայացնել.

- համառոտ նկարագրել կատարված աշխատանքը՝ ինչ խնդիր են դրել, ինչու են ընտրել հենց այդ թեման, ինչպիսին է աշխատանքի արդյունքը, որն է նախագծի արդյունավետությունը.
- խոսել նախագծի ընթացքում ծագած դժվարությունների և աջակցությունների մասին. պետք է հիմնավորել՝ աշխատանքի ընթացքում ինչն են համարում անարդյունավետ, իսկ ինչը՝ օգտակար.
- վերաբերմունք արտահայտել՝ կոնկրետ ներկայացնողի համար որքանով է օգտակար այդ նախագծին մասնակցելը, ինչ սովորեց, ինչը ճշտեց, ինչ է կարողանում ավելի լավ անել աշխատանքը կատարելուց հետո, ինչը ինքը կկիրառի հետագայում:

Իրական նախագծային աշխատանքի արդյունքում սովորողները ձեռքբերում պիտի ունենան՝ միասին ստեղծելով շոշափելի արդյունք:

Դասավանդողը սովորողների հետ միասին, նախագծերի արդյունքում, ուսումնական տարվա ընթացքում ստեղծում է ուսումնական նյութեր, առաջադրանքների և հարցաշարերի շտեմարան, ուղեցույցներ, ուսումնական մեղիափաթեթներ, ուսուցման այլ նյութեր, տեսանյութեր՝ դրանք հրապարակելով բլոգում, որպեսզի հասանելի լինի բոլորին:

Վերջում ուզում եմ ներկայացնել նախագծային մեթոդի տարբերություններն այլ մեթոդներից: Դրանք են՝

- սովորողի հետաքրքրությունների շրջանակի բացահայտում
- սովորողի գիտելիքների և կարողությունների պրակտիկ կիրառություն, նախաձեռնողականություն

- ուսումնական հաստատության տարածքից դուրս գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերում
- երեխաների գործունեության մաքսիմալ ինքնուրույնություն և ստողծագործական մոտեցում
- գործընթացի հանրային արդյունք (պրոդուկտ) և ներկայացում:

Ես ինքս չունեմ նախագծային աշխատանքի փորձ, սակայն ուսումնասիրելով դրանք և դրանց արդյունքները, վստահ կարող եմ ասել, որ նախագծային աշխատանքները զարգացնում և բարելավում են կրթության ոլորտը, մոտիվացնում են սովորողներին, դաստիարակում են քննադատական մտածողությամբ անհատների դեռ մանկապարտեզի տարիքից:

Ուզում եմ նաև նշել, որ հստակ պատկերացնում եմ իմ նոր ուսումնական տարվա տեսլականը, որը պարտադիր ներառելու է առնվազն մեկ նախագծային աշխատանք: Հաջորդ հետազոտական աշխատանքը գրելիս մանրամասն կներկայացնեմ նաև իմ սեփական փորձը:

5. Նախագծային մեթոդ դասավանդման մեջ

Ցանկացած նախագծի հիմնական մանկավարժական նպատակը հիմնական իրավասությունների ձևավորումն է, որոնք ժամանակակից մանկավարժության մեջ ընկալվում են որպես անձի ինտեգրված հատկանիշ, ներառյալ փոխկապակցված գիտելիքները, հմտությունները, գործունեության մեթոդները, արժեքային հարաբերությունները, ինչպես նաև դրանք մոբիլիզացնելու և իրականացնելու պատրաստակամությունը:

Ուսումնական գործընթացի կենտրոնում սովորողներն են.

Նախագծերը սովորողներին հնարավորություն են տալիս իրենց ուսումնական գործունեությունը կառուցել իրենց հետաքրքրություններին և հոբբիներին համապատասխան: Աշակերտները ակտիվորեն մասնակցում են նախագծի աշխատանքներին, քանի որ նրանք սովորում են որոնման միջոցով, դիտարկում են նախագծային խնդիրների լուծման տարբեր տարբերակներ: .

Նախագծի վրա աշխատանքը համապատասխանում է վերապատրաստման ծրագրի կրթական չափորոշիչներին:

Նախագծի նախագծումը հիմնված է ուսումնական ծրագրի կենտրոնական հայեցակարգերի վրա, որոնք համապատասխանում են տեղական կամ ազգային կրթական չափանիշներին: Ծրագիրն ունի հստակ նպատակներ, որոնք սահմանում են նախատեսված ուսուցման արդյունքները:

Նախագծերը կապ ունեն իրական աշխարհի հետ:

Նախագծերի թեմաները կապված են սովորողների կյանքի և դասասենյակից դուրս աշխարհի հետ: Սա նշանակում է, որ սովորողները ուսումնասիրում են իրական խնդիրները և կարող են իրենց արդյունքները ներկայացնել իրական լսարանին, օգտագործել համայնքի ռեսուրսները, խորհրդակցել փորձագետների հետ իրենց հետազոտական թեմայի շրջանակներում և հաղորդակցվել SS-ի միջոցով:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները օգտագործվում են թեմայի վերաբերյալ մտածողության և գիտելիքների զարգացման համար: Սովորողների գործունեությունը չի սահմանափակվում միայն դասարանում աշխատելով: Նրանք շփվում են հեռավոր դպրոցների հետ, կիսվում են տեղեկություններ կայքերում կամ դասերից դուրս ներկայացնում են լուծելով իրական խնդիրներ:

Նախագծի վրա աշխատելու համար պահանջվում են բարձր մակարդակի մտածողության հմտություններ:

Նախագծային աշխատանքը նպաստում է մետաճանաչողական և ճանաչողական
մտածողության հմտությունների զարգացմանը, ինչպիսիք են ինքնագնահատականը,
խնդիրների լուծումը, որոշումների կայացումը:

6. Եզրակացություն

Ուսումնական հաստատության գործունեության հաջողության գործում շատ կարևոր են արդյունքների ամփոփումները, հաջողությունների, ձեռքբերումների, անհաջողությունների գրանցումը, առաջընթացին ուղղված քայլերի մշակումը:

Կարծում եմ, որ նախագծային ուսուցում իրականացնելիս կանոթ է հենց այս փաստը, որով էլ կարելի է առաջնորդվել: Հետազոտական աշխատանքի մեջ խոսվում է նախագծային ուսուցման դերի մասին, որը նպաստում է աշակերտների՝ իրար հետ շփմանը, ընդհանուր հետաքրքրությունների վերհանմանը, համադորձակցային ուսուցմանը, այլ ոլորտների հետ առնչվելուն, ուսուցիչ-աշակերտ, ինչպես նաև դպրոց-համայնք հարաբերությունների ձևավորմանը և ամրապնդմանը: Եկա նաև այն եզրահանգման, որ նախագծային մեթոդը նպաստում է սովորողի ինքնուրույնությանը՝ ձևավորելով նրա մեջ կարգապահություն, պատասխանատվություն, հետազոտողու, ինքնուրույն աշխատելու կարողություն:

Նախագծային աշխատանքն ունի ընդհանուր նպատակ, համաձայնեցված աշխատանքային ձևեր՝ ուղղված ընդհանուր արդյունքի ստեղծմանը:

Կարևոր է նաև նշել, որ այս մեթոդը խթանում է սովորել սովորելու կարողունակությանը, քանի որ աշակերտներն ունեն տարբեր գիտելիքներ, տարբեր հետաքրքրություններ և հմտություններ, նախագծային ուսուցում իրականացնելիս նրանք սովորում են մեկը մյուսից, սովորեցնում են, և որ ամենակարևորն է՝ ձևավորում է նոր հմտություններ, արժեքներ, անձնային որակներ:

Մանրամասն ուսումնասիրելով մեթոդը՝ եկա այն եզրակացության, որ նախագծային ուսուցումը մեթոդ է, որն ուսումնական հաստատություններում իրականացնելիս կրացահայտենք նոր տաղանդներով և հմտություններով օժտված աշակերտների՝ մեր երկրի ներկայի և ապագայի դռները բացելու համար:

7. Առաջարկություններ

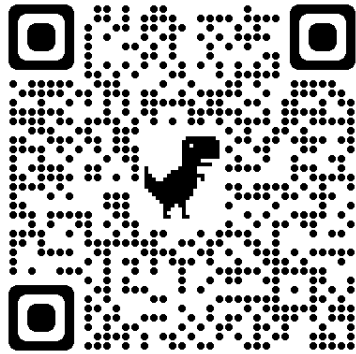
Ելնելով կատարված ուսումնասիրություններից՝ ուզում եմ անել հետևյալ առաջարկությունները.

- հաճախ կազմակերպել նախագծային աշխատանքներ
- չվախենալ վեր հանել իրական խնդիրներ
- մոտիվացնել սովորողներին աշխատանքը կատարելիս
- բացատրել սովորողներին, որ նախագծային աշխատանքը օգնում է մասնագիտական կողմնորոշման հարցում:

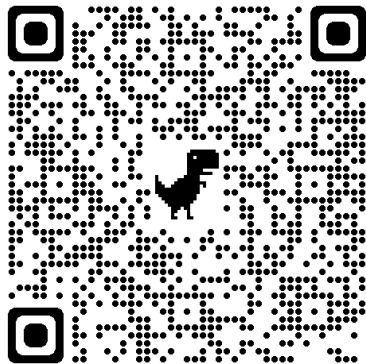
Աշխատանքս ավարտեմ Էվելին Ջեսսի հետևյալ խոսքերով. □ Եթե քեզ դուր չի գալիս, թե որտեղ ես կանգնած, շարժվի՝ր, դու ծառ չես□:

Գրականության ցանկ

1. ՌԴՊԻՐՐ մանկավարժական հանդես
2. Կիլպատրիկ Վ. Սերժոյի հիմունքներ
3. ԿՏԱԿ Նախագծային ուսուցում
4. Նախագծային մեթոդի կիրառումը նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում
5. E. S. Polat Նախագծի մեթոդ

4.

3.

Հավելված. Նկ. 1

